

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ЧЕТВЕРТАК ДМИТРО ЮРІЙОВИЧ

УДК 343.98

МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ПРИХОВУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика;
судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному університеті внутрішніх справ, Міністерство внутрішніх справ України.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент
КНИЖЕНКО Світлана Олександрівна,
Харківський національний
університет внутрішніх справ,
доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
ВОЛОБУЄВ Анатолій Федотович,
Донецький університет внутрішніх справ,
професор кафедри криміналістики;

кандидат юридичних наук
ТАРАСЕНКО Олег Сергійович,
Національна академія внутрішніх справ,
доцент кафедри оперативно-розшукової
діяльності.

Захист відбудеться 2 листопада 2016 р. о 9 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.700.01 у Харківському національному університеті внутрішніх справ за адресою: 61080, м. Харків, просп. Льва Ландау, 27.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Харківського національного університету внутрішніх справ а адресою: 61080, м. Харків, просп. Льва Ландау, 27.

Автореферат розісланий 30 вересня 2016 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л. В. Могілевський

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Успішна розбудова правової держави значною мірою зумовлюється рівнем правосвідомості і правової культури громадян, забезпеченням належної поваги до закону, законних прав людини і громадянина, а також до органів, що здійснюють судові та правоохоронні функції.

Особливу суспільну небезпеку становлять злочини, що перешкоджають належному здійсненню правосуддя. Вказані злочини визначено у Розділі XVIII Кримінального кодексу України (далі – КК України). До суспільно-небезпечних діянь, які перешкоджають швидкому, повному та неупередженому досудовому розслідуванню кримінальних проваджень, відносяться такі передбачені статтею 396 КК України злочини проти правосуддя, як приховування злочину.

Кримінологічні дослідження та статистичні дані Генеральної прокуратури України свідчать про те, що динаміка вчинення кримінальних правопорушень, передбачених статтею 396 КК України, поступово зменшилася від 691 злочинів у 2001 році до 25 злочинів у 2015 році. В той же час учені зазначають високий ступінь латентності злочинів проти правосуддя, зокрема приховування злочинів. Окрім того, на стан розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів впливає такий фактор, як заздалегідь не обіцяне приховування тяжкого чи особливо тяжкого злочину. Вказані делікти вчиняються шляхом приховування злочинця, слідів злочину, засобів та знарядь вчинення злочину, трупа, факту придбання або збуту майна, здобутого в результаті його вчинення, легалізації (відмивання) грошових коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом тощо. Це підтверджується статистичними даними, згідно з якими динаміка тяжких та особливо тяжких злочинів постійно зростає й водночас збільшується число нерозкритих злочинів. Так, у порівнянні з 2010 роком, у 2015 році їх кількість збільшилася майже на 25 тисяч. Таким чином, обліки стану злочинності не відображають об'єктивну криміногенну обстановку в державі щодо приховування злочинів. Крім цього, під час розслідування приховування злочинів у слідчих виникають певні труднощі, пов'язані зі встановленням ознак злочину, організацією розслідування, тактикою проведення окремих слідчих (розшукових) дій.

Окресленні актуальні питання створюють потребу в поглибленому аналізі таких кримінальних правопорушень, як приховування злочинів, та криміналістичному забезпеченні їх виявлення, розслідування та попередження. У зв'язку з цим важливою

є теоретична розробка комплексу науково обґрунтованих засобів та методів протидії вказаним злочинам.

Варто зазначити, що у криміналістиці загальнотеоретичні питання криміналістичної методики та актуальні проблеми розслідування окремих видів злочинів досліджувалися Ю. П. Аленіним, В. П. Бахіним, Р. С. Белкіним, А. Ф. Волобуєвим, В. К. Гавлом, В. Г. Гончаренком, Г. В. Густовим, Л. Я. Драпкіним, В. А. Журавлем, А. В. Іщенком, Н. І. Клименком, С. О. Книженко, В. Я. Колдіним, О. Н. Колесніченком, В. О. Коноваловою, В. П. Корж, В. С. Кузьмічовим, В. Г. Лукашевичем, В. О. Малярвою, Г. А. Матусовським, В. О. Образцовим, М. В. Салтевським, Р. Л. Степанюком, В. Ю. Шепітьком, М. П. Яблоковим та іншими вченими.

Водночас проблеми методики розслідування злочинів проти правосуддя, а саме приховування злочинів у криміналістиці не достатньо досліджені в умовах сьогодення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Тема дисертації визначена з урахуванням проблематики удосконалення діяльності органів внутрішніх справ, передбаченою п. 7.22 Наказу МВС України № 275 від 16 березня 2015 року «Про затвердження переліку пріоритетних напрямків наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015-2019 років», пп. 7.10, 7.20, 7.26 Пріоритетних напрямків наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на 2016-2019 роки, схваленим Вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ 23 лютого 2016 року, науково-дослідної теми Харківського національного університету внутрішніх справ «Теоретичні та практичні основи формування і реалізації криміналістичних методик розслідування злочинів» (номер державної реєстрації 0113U008198).

Мета і задачі дослідження. Метою роботи є розробка теоретичних положень і прикладних рекомендацій щодо досудового розслідування приховування злочинів.

Для досягнення зазначеної мети було поставлено наступні задачі:

- розробити криміналістичну характеристику приховування злочинів і встановити кореляційні залежності між її елементами;
- розкрити зв'язок приховування злочинів із приховуваними кримінальними правопорушеннями;
- виокремити криміналістичні особливості особи, яка приховує злочин;
- надати характеристику і здійснити класифікацію способів вчинення приховування злочинів;

- визначити обстановку вчинення приховування злочинів;
- з'ясувати типові сліди вчинення приховування злочинів;
- визначити типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування та окреслити відповідні їм завдання, напрями та засоби їх розв'язання;
- надати криміналістичні настанови щодо удосконалення взаємодії слідчого з оперативними підрозділами органів внутрішніх справ (далі – ОВС);
- охарактеризувати основні напрями використання спеціальних знань під час розслідування приховування злочинів;
- розробити пропозиції щодо удосконалення тактики допиту підозрюваного та свідків під час розслідування приховування злочинів;
- розкрити тактичні особливості одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб під час розслідування приховування злочинів;
- визначити особливості проведення слідчого експерименту.

Об'єктом наукового дослідження є діяльність щодо вчинення приховування злочинів і діяльність із розслідування зазначених кримінальних правопорушень.

Предметом дослідження є криміналістично значимі закономірності діяльності з вчинення приховування злочинів і утворення їх слідів, а також засоби і методи діяльності, спрямованої на ефективне розслідування вказаних злочинів.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є діалектичний метод наукового пізнання явищ в їх взаємозв'язку і взаємозумовленості, а також окремі загальнонаукові методи, що забезпечили достовірність отриманих результатів. Використання системно-структурного та формально-логічного методів, а також методу моделювання дозволило встановити криміналістично значимі характеристики діяльності щодо приховування злочинів та її відображення в навколишньому середовищі (розділ 1); у поєднанні із методами порівняння, типологічного, кількісного і якісного аналізу здійснити класифікації типових способів вчинення вказаних злочинів (підрозділ 1.3); розробити алгоритм дій слідчого в умовах типових ситуацій на початковому етапі досудового розслідування (підрозділ 2.1); визначити основні напрями взаємодії слідчого із оперативними підрозділами ОВС (підрозділ 2.2); виробити правила та прийоми проведення окремих слідчих (розшукових) дій (розділ 3). За допомогою логіко-семантичного аналізу досліджено, вироблено та удосконалено понятійно-категоріальний апарат, що використовується

при розробці криміналістичних методик розслідування кримінальних правопорушень (підрозділи 1.1, 1.3, 1.4, 1.5, 2.1, 2.2, 3.1, 3.3, 3.4). Для дослідження генезису окремих наукових категорій, поглядів з проблем методології криміналістики, тактики і методики розслідування використовувався історичний метод (підрозділи 1.1, 1.4, 1.5, 3.4). Порівняльно-правовий метод дав можливість зіставити окремі положення чинного Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), КПК України 1960 року та кримінального процесуального законодавства зарубіжних країн з метою їх удосконалення та внесення пропозицій щодо змін і доповнень у вітчизняне кримінальне процесуальне законодавство (підрозділи 2.2, 3.4). Для одержання та узагальнення емпіричних даних застосовувалися соціологічний та статистичні методи дослідження (вивчення матеріалів кримінальних проваджень; проведення опитування за розробленими анкетами слідчих Національної поліції, прокурорів).

Теоретичною основою дослідження є наукові роботи з філософії, логіки, кримінального права та процесу, криміналістики, юридичної психології тощо. Інформаційну базу дисертації становлять: Конституція України; чинний КПК України; КПК України 1960 року; кримінальне процесуальне законодавство зарубіжних країн; постанови Пленуму Верховного Суду України, відомчі нормативні акти. Емпіричною базою дослідження є результати вивчення автором 150 матеріалів кримінальних проваджень щодо розслідування приховування злочинів, а також результати анкетування 50 слідчих Національної поліції України та прокурорів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що на основі теоретичних досліджень і використання узагальнення матеріалів слідчої і судової практики була розроблена методика розслідування приховування злочинів як кримінального правопорушення проти правосуддя. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем. Основні з них такі:

вперше:

– встановлено, що приховування злочинів співвідносяться із приховуваними кримінальними правопорушеннями як похідні та основні злочини відповідно;

– визначено структуру криміналістичної характеристики приховування злочинів, котра складається з таких елементів: особа злочинця, способи вчинення злочинів, обстановка вчинення злочинів, сліди злочинів, характеристика причинних (каузальних) злочинів;

- сформовано типову характеристику приховувача злочинів: найчастіше чоловік 20-45 років, який має стійкі зв'язки із особою, котра вчинила приховуваний злочин, має повну загальну середню освіту, із попереднім злочинним досвідом, керується корисливими та/або нігілістичними мотивами;

- диференційовано спосіб учинення приховування злочинів за такими класифікаційними ознаками: об'єкт приховування, спосіб дії;

- визначено та окреслено елементний склад обстановки вчинення приховування злочинів, а також встановлено, що обстановка приховування злочинів є похідною від обстановки кримінальних правопорушень, що приховуються;

- охарактеризовані типові сліди приховування злочинів у зв'язку із способами та обстановкою вчинення приховування злочинів;

- визначено типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування приховування злочинів та сформовано відповідні їм завдання й алгоритми дій слідчого щодо їх розв'язання;

- запропоновано класифікацію свідків приховування злочинів, відповідно до якої розкрито особливості їх допиту, визначено його ситуації та запропоновано тактичні рекомендації щодо їх вирішення;

- розроблено криміналістичну класифікацію осіб, які підлягають одночасному допиту двох чи більше вже допитаних осіб під час розслідування приховування злочинів, та відповідно їй розкрито особливості підготовки, проведення, фіксації вказаної слідчої (розшукової) дії, надані рекомендації;

- обґрунтовано пропозицію щодо внесення змін до статті 240 КПК України, а саме змінити назву «слідчий експеримент», на «слідчу перевірку» та визначено її сутність, основні завдання та види.

удосконалено:

- поняття криміналістичної характеристики злочинів, під якою розуміється узагальнена система типових відомостей про криміналістично значущі ознаки певного роду, виду, групи злочинів, котра використовується для оптимального вирішення завдань досудового розслідування та судового розгляду кримінальних проваджень;

- визначення обстановки вчинення злочинів, котра розуміється як система обраних злочинцем чи об'єктивно його оточуючих фізично-матеріальних і соціальних умов середовища, в яких відбувається злочин та які детермінують усі елементи злочинного діяння;

- поняття типової слідчої ситуації, в якому підкреслено, що компоненти типової слідчої ситуації притаманні окремому виду кримінального правопорушення та характеризують умови, обставини,

стан певного етапу розслідування злочину, та визначають подальші його напрями;

- поняття допиту, під яким автор розуміє передбачену кримінальним процесуальним законом форму спілкування та заснований на психологічному контакті слідчого з допитуваним із використанням тактичних прийомів процес одержання показань про обставини, що мають значення для кримінального провадження;

- визначення одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб.

набули подальшого розвитку:

- підходи щодо форм взаємодії слідчих із оперативними підрозділами ОВС при розслідуванні приховування злочинів. Для оптимізації спільної діяльності зазначених підрозділів запропоновано закріпити в КПК України положення щодо можливості проведення за дорученням слідчого оперативними підрозділами, окрім слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій й інших дій щодо виявлення обставин вчинення кримінального правопорушення, причетних до нього осіб, свідків учиненого кримінального правопорушення;

- положення щодо особливостей застосування спеціальних знань під час розслідування приховування злочинів;

- рекомендації щодо проведення допиту підозрюваного під час розслідування приховування злочинів, визначено ситуації допиту підозрюваного та запропоновано тактичні рекомендації щодо його підготовки, проведення та фіксації.

Практичне значення одержаних результатів. Наведені в дисертації положення, висновки і пропозиції можуть бути використані:

- у науково-дослідницькій роботі – як підґрунтя для подальшої розробки загальних проблем криміналістичної методики й тактики;

- у правотворчості – з метою вдосконалення кримінально-процесуального законодавства;

- у практичній діяльності правоохоронних органів – як криміналістичні рекомендації щодо організації досудового розслідування приховування злочинів, а також проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час такого розслідування (*акт впровадження СУ УМВС у Полтавській області від 12.07.2016*);

- у навчальному процесі – при викладанні курсу «Криміналістика», підготовці відповідних розділів підручників, навчальних та довідкових посібників (*акт впровадження Харківського національного університету внутрішніх справ від 01.08.2016*).

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації висвітлювалися на вітчизняних та міжнародних науково-

практичних конференціях: «Актуальні питання досудового розслідування та сучасні тенденції розвитку криміналістики» (Харків, 2014); «Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених» (Харків, 2014); «Міжнародне та національне законодавство: способи удосконалення» (Дніпропетровськ, 2015); «Уголовный процесс и криминалистика: история и современность» (Мінськ 2015); «Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених» (Харків, 2016).

Публікації. Основні положення та висновки дисертації відображено у 5 статтях, з яких 4 опубліковано у наукових фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному виданні, а також 5 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу; трьох розділів, які містять дванадцять підрозділів; висновків; списку використаних джерел та чотирьох додатків. Повний обсяг роботи становить 218 сторінок, з них основного тексту – 172 сторінки. Список використаних джерел складається із 231 найменування і розміщується на 25 сторінках. Додатки займають 21 сторінку.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами, визначено мету, задачі, об'єкт і предмет дослідження, охарактеризовано методи дослідження, сформульовано наукову новизну, підкреслено практичне значення одержаних результатів, надано відомості про наукові публікації, обсяг та структуру дисертації.

Розділ 1 «Криміналістична характеристика приховування злочинів» складається із п'ятих підрозділів, у котрих розглянуто структуру та зміст елементів криміналістичної характеристики приховування злочинів.

У *підрозділі 1.1 «Поняття, структура та значення криміналістичної характеристики приховування злочинів»* досліджено точки зору науковців щодо визначення поняття криміналістичної характеристики злочинів, її структури. Визначено, що зміст криміналістичної характеристики приховування злочинів становить узагальнена система типових відомостей про криміналістично значущі ознаки даної групи злочинів, що використовується для оптимального вирішення завдань досудового розслідування приховування злочинів та їх судового розгляду.

Встановлено, що між приховуванням злочинів та тяжкими чи особливо тяжкими злочинами, що приховуються, існує причинно-наслідковий зв'язок і вони між собою співвідносяться як похідний та

основний злочини відповідно. Враховуючи зазначений зв'язок, запропоновано основне кримінальне правопорушення, що приховується, називати каузальним (причинним), під яким необхідно розуміти злочин, який обумовлює вчинення іншого похідного злочину і передує йому. Таким чином, характеристика причинних злочинів є важливим елементом криміналістичної характеристики приховування злочинів.

Визначено структурні елементи криміналістичної характеристики приховування злочинів, до яких віднесені: особа злочинця, способи вчинення злочинів, обстановка вчинення злочинів, сліди злочинів, характеристика причинних (каузальних) злочинів.

У *підрозділі 1.2 «Особа злочинця»* на підставі аналізу вивчених кримінальних проваджень наведено типові відомості щодо осіб, які приховують злочини. Встановлено, що приховувачами злочинів найчастіше є чоловіки (91,5 %) від 20 до 45 років. Рівень освіти таких осіб невисокий – базова та повна загальна середня освіта (71,2 %). Як правило, приховувачі не мають постійного джерела доходу (73,5 %). Окрім того, 41 % осіб мали попередній злочинний досвід та судимості, а 37,3 % осіб вчиняли приховування злочинів у стані алкогольного сп'яніння. Приховувачі мають стійкі соціальні зв'язки із особою, що вчинила причинний злочин. Мотивами приховування злочинів є користь, нігілізм та мотиви, що пов'язані із дружніми чи близькими стосунками з особою, яка вчинила злочин, що приховується (почуття жалості, співчуття тощо).

У *підрозділі 1.3 «Способи вчинення приховування злочинів»* встановлено, що досліджувані кримінальні правопорушення завжди вчиняються шляхом неповідомлення про злочин до правоохоронних органів (утаювання) та водночас включають в себе одну або кілька дій з: приховування трупа, знарядь і засобів злочину, особи злочинця, предмета злочинного посягання, слідів злочину. Розроблена криміналістична класифікація типових способів приховування злочинів в залежності від способу дії та об'єкта приховування: 1) неповідомлення про злочин та приховування трупу (24,8 % випадків); 2) неповідомлення про злочин та приховування предмета злочинного посягання (40,1 % випадків); 3) неповідомлення про злочин та приховування його слідів (16,1 % випадків); 4) неповідомлення про злочин та приховування засобів і знарядь учинення злочину (9,2 % випадків); 5) неповідомлення про злочин та приховування особи злочинця (9,6 % випадків).

Встановлено, що приховування злочинів може включати в себе дії як з підготовки, так і приховання. Способи підготовки приховування злочинів різноманітні й залежать від об'єкта

приховування, особи, яка приховує злочин, способу вчинення злочину. Підготовка до вчинення приховування злочину найчастіше виражається у підборі засобів для переміщення зняряд вчинення злочину, предмета злочинного посягання, налагодженні зв'язків для його збуту; у підшукуванні предметів для знищення слідів злочину; підшукуванні місць для приховування трупу або особи, яка вчинила злочин, що приховується; підборі для неї одягу та засобів переміщення; забезпеченні алібі на час вчинення приховування злочину.

Способами приховання злочинів, передбачених статтею 396 КК України, найчастіше є: дача неправдивих показань, в тому числі неправдивого алібі; переміщення чи знищення носіїв інформації, які б свідчили про вчинення даного злочину.

У підрозділі 1.4 *«Обстановка вчинення злочинів та характеристика каузальних злочинів»* обстановку вчинення злочинів визначено як систему обраних злочинцем чи об'єктивно його оточуючих фізично-матеріальних і соціальних умов середовища, в яких відбувається злочин та які детермінують усі елементи злочинного діяння.

Доведено, що обстановка приховування злочину є похідною від обстановки каузального кримінального правопорушення. Такий зв'язок проявляється через місце, час, оточуючі предмети, соціальні взаємини учасників злочинів та їх психологічні характеристики. Найчастіше приховуються наступні злочини: вбивства (32,6 %), розбої та грабежі (21,7 %), крадіжки (17,4 %), незаконні заволодіння транспортними засобами (10,9 %), умисні тяжкі тілесні uszkodження, що спричинили смерть потерпілого (5,4 %).

До обстановки вчинення приховування злочинів включено матеріально-фізичні та соціально-психологічні елементи. Серед матеріально-фізичних виділено: місце, час, погодні умови, оточуючі предмети. Серед соціально-психологічних – ціннісну орієнтацію; соціально-побутове та фінансове становище злочинця; стосунки із особою, яка вчинила приховуваний злочин; психологічну обстановку та стан учасників кримінального правопорушення.

Місцем вчинення приховування злочинів найчастіше є населені пункти (92,2 %), серед яких сельбщні території складають 84,7 %. Значно менше приховування злочинів відбувається на виробничих (6,8 %) та ландшафтно-рекреаційних (8,5 %) територіях населених пунктів.

Встановлено, що особливістю місця вчинення досліджуваних злочинів є те, що комплекс дій по приховуванню злочинів часто відбувається у кількох місцях. Так, приховування злочинів може

розпочатися з місця вчинення причинного кримінального правопорушення і тривати до моменту приховування трупу, слідів, засобів і знарядь злочину, предмета злочинного посягання, особи злочинця. Окрім того, об'єкти приховування можуть переховуватися по кілька разів.

Встановлено, що приховування злочинів вчиняються найчастіше у темний час доби. Окрім того, обираючи спосіб приховування приховувач діє залежно від пір року й погодних умов та обирає найлегший спосіб.

У *підрозділі 1.5 «Сліди приховування злочинів»* сліди злочину визначені як комплекс матеріальних та ідеальних слідів, що утворилися внаслідок злочинної діяльності, містять інформацію про неї та обумовлюють методику розслідування злочинів. Особливістю слідів приховування злочинів є те, що вони, в першу чергу, залежать від способу та об'єкта приховування.

Відзначено, що сліди приховування злочинів найчастіше характеризуються ідеальними слідами, носіями яких є сам приховувач та свідки, серед яких центральне місце займає особа, яка вчинила причинний злочин.

Найхарактернішими матеріальними слідами приховування злочинів є: 1) зміни в речовій обстановці місця злочинів; 2) сліди-відображення; 3) предмети-речові докази; 4) сліди-речовини. Характер вказаних слідів залежить від видів способів приховування злочинів. Найчастіше типовими слідами є сліди рук, ніг, транспортних засобів та знарядь, за допомогою яких здійснювалося приховування, сліди біологічного походження.

Розділ 2 «Організація розслідування приховування злочинів» складається із трьох підрозділів, у яких розглянуто типові слідчі ситуації, що виникають на початковому етапі розслідування, окреслені основні форми взаємодії слідчих із оперативними підрозділами ОВС, розкриті основні форми використання спеціальних знань під час розслідування приховування злочинів.

У *підрозділі 2.1 «Типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування та відповідні їм алгоритми»* типова слідча ситуація визначається як комплекс узагальненої інформації про найбільш суттєві компоненти, що є притаманними окремому виду кримінального правопорушення й характеризують умови, обставини та стан, що склалися на певному етапі розслідування злочину та визначають подальші його напрями.

На підставі інформаційного компоненту слідчих ситуацій на початковому етапі розслідування приховування злочинів виділено наступні типові слідчі ситуації: 1) наявна інформація про характер

події, але приховувач нестановлений; 2) наявна інформація про характер події й приховувач затриманий; 3) наявна інформація про характер події та приховувача, але його місцезнаходження нестановлене.

Алгоритм дій слідчого у першій типовій слідчій ситуації такий: допит у якості свідків підозрюваного та потерпілого причинного злочину; допит свідків, яким відомі ознаки про зовнішність злочинця, особливі прикмети, супутні ознаки; пред'явлення особи підозрюваного для впізнання; проведення судових експертиз; перевірка осіб, які складають оточення особи причинного злочину; тимчасовий доступ до речей і документів; проведення негласної слідчої (розшукової) дії як установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу приховувача.

Алгоритм у другій типовій слідчій ситуації включає окрім вказаних у першій слідчій ситуації наступні дії: збір та вивчення інформації, яка характеризує особу приховувача; допит підозрюваного; освідкування особи приховувача та відбирання у злочинця зразків для проведення судових експертиз; перевірка показань на місці та слідчий експеримент із приховувачем; проведення обшуків у приховувача; одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб (приховувача та особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, що приховується, а також приховувача та свідків).

Оптимальний алгоритм дій у третій типовій слідчій ситуації становить: збір та вивчення інформації, яка характеризує особу приховувача; тимчасовий доступ до речей і документів; оголошення в розшук підозрюваного; допит свідків із числа осіб, яким відоме місце знаходження приховувача; проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії як установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу; проведення обшуків у домоволодіннях та приміщеннях приховувача та інших осіб; затримання підозрюваного, його особистий обшук; допит підозрюваного; освідкування підозрюваного та відбирання у нього зразків для проведення судових експертиз; слідчий експеримент та перевірка показань на місці із приховувачем з метою перевірки показань; одночасний допит двох і більше вже допитаних осіб (приховувача та особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, що приховується, а також приховувача та свідків).

Особливістю типових слідчих ситуацій при розслідуванні приховування злочинів також є те, що вони визначаються процесуально-тактичним компонентом, що полягає в розслідуванні приховування злочинів в умовах об'єднаного кримінального провадження з причинним злочином або в умовах окремого розслідування від приховуваного злочину.

У підрозділі 2.2 «Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами органів внутрішніх справ» на підставі аналізу юридичної літератури та різних аспектів взаємодії взаємодію слідчих із оперативними підрозділами сформульовано як засновану на законах, підзаконних нормативних актах, а також на вироблених положеннях науки і практики погоджену діяльність вищевказаних органів, яка спрямовується слідчим і здійснюється при комплексному поєднанні та ефективному використанні повноважень, методів і форм, що властиві кожному з них, з метою виконання завдань кримінального судочинства.

З'ясовано, що центральне місце серед процесуальних форм взаємодії слідчого із оперативними підрозділами посідає проведення оперативними підрозділами слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій за дорученням слідчого (статті 40, 41, 246 КПК України). Серед непроцесуальних форм взаємодії слідчі найчастіше використовують: створення СОГ; проведення сумісних нарад; розробка спільного плану розслідування, обмін інформацією.

Обґрунтовано пропозицію про необхідність закріплення в КПК України положення щодо можливості проведення за дорученням слідчого оперативними підрозділами окрім слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій й інших дій з виявлення обставин вчинення кримінального правопорушення та причетних до нього осіб, а також свідків учиненого кримінального правопорушення та відомостей, що можуть бути використані як докази. Таке положення на практиці є цілком виправданим, оскільки це сприяє оперативності розслідування та дозволяє активно задіяти потенціал оперативних працівників, оптимально використовуючи професійні можливості кожного учасника взаємодії.

У підрозділі 2.3 «Використання спеціальних знань» процесуальні форми використання спеціальних знань визначаються сукупністю наступних критеріїв: 1) процесуальна регламентація; 2) результати використання спеціальних знань виступають джерелами доказів у кримінальному процесі, беруть участь у формуванні доказової інформації або матимуть інше значення у кримінальному провадженні; 3) суб'єкти-носії спеціальних знань, які залучені до кримінального процесу, мають права та обов'язки, встановлені законом; 4) відображення участі обізнаних осіб у процесуальних документах. Досліджено, що під час розслідування приховування злочинів найчастіше слідчі використовують такі процесуальні форми використання спеціальних знань як допомогу спеціалістів під час проведення слідчих (розшукових) дій та призначення судових експертиз.

Відмічено, що при розслідуванні приховування злочинів найчастіше залучаються наступні спеціалісти до проведення слідчих (розшукових) дій: 1) експерт-криміналіст для пошуку, фіксації, вилучення слідів при провадженні оглядів, обшуків, освідкування особи; 2) судово-медичний експерт при проведенні оглядів трупа, отриманні зразків для експертизи.

Встановлено, що вибір видів судових експертиз, котрі призначалися в процесі розслідування, в першу чергу, зумовлений різновидом та локалізацією слідів, залишених приховувачем, які в свою чергу утворилися відповідно способам вчинення приховування злочинів.

Найчастіше при розслідуванні приховування злочинів призначаються такі види судових експертиз: 1) судово-медичні; 2) криміналістичні; 3) судово-психіатричні. Серед судово-медичних експертиз найбільше проводять судово-біологічну експертизу (імунологічна, генотипоскопічна), судово-медичну експертизу трупа, медико-криміналістичну експертизу. 3-поміж криміналістичних експертиз найчастіше проводяться дактилоскопічна, трасологічна експертиза слідів взуття, встановлення цілого за частинами, почеркознавча, судова експертизи волокон, волокнистих матеріалів та виробів із них.

Результати судово-медичних експертиз дозволяють відмежувати прижиттєві нанесені тілесні ушкодження від посмертних, ідентифікувати та встановити відповідність знарядь та інструментів ушкодженням на тілі розчленованого трупу тощо. Окрім того, вказана судова експертиза дозволяє виключити дії приховувача як співучасника у причинному злочині й правильно кваліфікувати дії учасників кримінальних правопорушень.

Криміналістичні експертизи дозволяють встановити кількість осіб, що перебувала під час вчинення злочину, механізм утворення слідів, ідентифікувати конкретну особу, знаряддя та інструменти вчинення приховування злочину.

Судово-психіатричні експертизи найчастіше призначаються при розслідуванні приховування трупа особливо у випадках із його розчленуванням.

При розслідуванні приховування злочинів призначаються також товарознавчі експертизи з метою установлення розмірів заподіяної шкоди.

До непроцесуальних форм використання спеціальних знань автором віднесені: 1) допомога обізнаній особі при прийнятті процесуальних та тактичних рішень; 2) допомога обізнаній особі при підготовці до слідчих (розшукових) дій; 3) допомога обізнаній особі

під час призначення судових експертиз; 4) проведення доекспертних досліджень (в тому числі проведення опитування із використанням поліграфа).

Розділ 3 «Тактика проведення окремих слідчих (розшукових) дій» складається із чотирьох підрозділів, в яких висвітлені особливості проведення слідчих (розшукових) дій, що найчастіше проводяться при розслідуванні приховування злочинів.

У *підрозділі 3.1 «Особливості допиту підозрюваного»* допит визначено з позиції криміналістики, кримінального процесу та юридичної психології як передбачену кримінальним процесуальним законом форму спілкування та заснований на психологічному контакті слідчого з допитуваним із використанням тактичних прийомів процес одержання показань про обставини, що мають значення для розслідування кримінального провадження.

З'ясовано, що тактичні особливості допиту підозрюваних у вчиненні приховування злочинів визначаються особливостями підготовчого етапу, до якого входять обов'язкове вивчення матеріалів кримінального провадження з приховування злочину та причинного злочину; визначення предмета допиту; встановлення характеру зв'язків між приховувачем та злочинцем каузального злочину; визначення черговості проведення допитів; забезпечення сприятливих умов проведення допиту.

Тактика проведення допиту підозрюваного залежить від ситуацій, які мають місце під час допиту – безконфліктні та конфліктні. Під час безконфліктних ситуацій допиту застосовують прийоми суміжності, схожості, контрастності, перифрази, наочності. Основними тактичними прийомами допиту в конфліктних ситуаціях є: допущення легенди; деталізація показань; зняття або створення напруги; припинення неправди; раптовість; відволікання уваги; використання «слабких місць» підозрюваного; створення перебільшеного уявлення про обізнаність слідчого, пред'явлення речових доказів, документів, висновків експертиз.

У *підрозділі 3.2 «Тактика допиту свідків»* доведено, що тактика проведення допиту свідків залежить від їх зацікавленості у результатах розслідування, відношенні до предмета доказування, зв'язків із учасниками приховування злочинів та каузальних кримінальних правопорушень, наявності правового імунітету.

Крім цього, тактика проведення допиту свідків під час розслідування приховування злочинів залежить від умов та ситуацій допиту. З урахуванням потреб практики розслідування приховування злочинів обґрунтовано виділяти такі групи свідків: 1) особи, які вчинили причинне кримінальне правопорушення; 2) особи з числа

потерпілих причинного злочину; 3) особи з числа близьких родичів, членів сім'ї приховувача та особи, яка вчинила причинний злочин; 4) особи, які становлять близьке соціальне оточення приховувача та особи, яка вчинила причинне кримінальне правопорушення (друзі, коханці, колеги та інші); 5) особи із числа очевидців приховування злочину.

У підрозділі 3.3 «Особливості одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб» одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб визначено як передбачену кримінальним процесуальним законом форму спілкування, що представляє собою процес почергової дачі показань в присутності один одного декількох раніше допитаних осіб із числа підозрюваних, свідків, потерпілих щодо одних і тих же обставин кримінального провадження, який ґрунтується на використанні слідчим, прокурором, слідчим суддею психологічного контакту чи впливу (застосування тактичних прийомів) відносно таких осіб, і передбачає аналіз та безперервне порівняння (зіставлення) інформації, що надходить, з метою усунення істотних протиріч та вирішення інших завдань, які мають значення для розслідування кримінального правопорушення.

Визначені групи осіб, між якими слідчий проводить одночасний допит: 1) особи, які зацікавлені у результатах розслідування злочинів та мають правовий імунітет; 2) особи, які зацікавлені у результатах розслідування та не мають правового імунітету; 3) особи, які незацікавлені або нейтральні до результатів розслідування та які не мають правового імунітету.

У підрозділі 3.4 «Тактика слідчого експерименту» розглянуто два його види: перевірка показань на місці та слідчий експеримент, які на погляд автора, можуть бути проведені в рамках однієї досліджуваної слідчої (розшукової) дії.

Окрім того, обґрунтовано пропозицію щодо вдосконалення назви слідчого експерименту, який передбачений статтею 240 КПК України та внесення до неї змін щодо назви, сутності, основних завдань, видів й особливостей проведення. Автором запропоновано вказану слідчу (розшукову) дію назвати слідчою перевіркою, яка охоплює собою два види даної слідчої (розшукової) дії – слідчий експеримент і перевірку показань на місці.

Аналіз практики розслідування приховування злочинів дозволив виокремити наступні основні підготовчі дії слідчої перевірки: 1) вивчення матеріалів кримінальних проваджень щодо приховування злочину та казуального злочину; 2) визначення завдань слідчої перевірки; 3) визначення учасників; 4) вивчення особи, показання якої необхідно перевіряти; 5) визначення часу, місця та обстановки слідчої

перевірки; 6) вжиття заходів щодо забезпечення безпеки учасників слідчої перевірки за необхідності; 7) підготовка технічних, засобів; 8) складання плану слідчої перевірки.

Обґрунтовано проводити слідчий експеримент як вид слідчої перевірки окремо із приховувачем та з особою, яка вчинила каузальний злочин. Доведено необхідність на етапі фіксації слідчої перевірки застосовувати відеозапис та системи супутникової навігації.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання – розроблення методики розслідування приховування злочинів. В результаті проведеного дослідження сформульовано низку висновків, пропозицій і рекомендацій, спрямованих на досягнення поставленої мети.

1. Розроблена криміналістична характеристика приховування злочинів, що містить у своїй структурі елементи, які розкривають специфіку кримінального правопорушення й особливості його розслідування.

Структура криміналістичної характеристики приховування злочинів, містить в собі такі елементи: особа злочинця, спосіб вчинення злочину, обстановка вчинення злочину, сліди злочинів, причинні (каузальні) злочини.

2. Виділено криміналістично значущі ознаки, що характеризують особу приховувача, які детермінують механізм злочину.

3. Здійснено типізацію способів вчинення приховування злочинів: 1) неповідомлення про злочин та приховування трупа; 2) неповідомлення про злочин та приховування предмета злочинного посягання; 3) неповідомлення про злочин та приховування його слідів; 4) неповідомлення про злочин та приховування засобів і знарядь учинення злочину; 5) неповідомлення про злочин та приховування особи злочинця.

4. Встановлено, що існує каузальний (причинний) зв'язок між приховуванням злочинів та тяжкими чи особливо тяжкими злочинами, що приховуються. Найчастіше приховуються: вбивства, розбої та грабежі, крадіжки, незаконні заволодіння транспортними засобами, умисні тяжкі тілесні ушкодження, що спричинили смерть потерпілого.

5. Доведено, що обстановка приховування злочину є похідною від обстановки каузального кримінального правопорушення. Наголошено, що такий зв'язок проявляється через такі елементи, як місце, час, оточуючі предмети, соціальні взаємини учасників злочинів та їх психологічні характеристики.

6. Під слідами злочинів слід розуміти комплекс матеріальних та ідеальних слідів, що утворилися внаслідок злочинної діяльності, містять інформацію про неї та обумовлюють методiku розслідування злочинів. Особливістю слідів приховування злочинів є те, що вони, в першу чергу, залежать від способу та об'єкта приховування. Сліди приховування злочинів найчастіше характеризуються ідеальними слідами.

7. Початковому етапу розслідування приховування злочинів притаманні такі групи типових слідчих ситуацій: 1) наявна інформація про характер події, але приховувач не відомий; 2) наявна інформація про характер події й приховувач затриманий; 3) наявна інформація про характер події та приховувача, але його місцезнаходження не встановлене. Кожна із зазначених ситуацій реалізується за рахунок алгоритмів дій слідчого, розроблених з урахуванням практики розслідування досліджуваної категорії злочинів.

8. Окреслено форми, завдання взаємодії слідчого із оперативними підрозділами ОВС під час розслідування приховування злочинів та запропоновано закріпити в КПК України положення щодо можливості проведення за дорученням слідчого оперативними підрозділами, окрім слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, також і інших дій з виявлення обставин вчинення кримінального правопорушення та причетних до нього осіб, а також свідків учиненого кримінального правопорушення та відомостей, що можуть бути використані як докази.

Запропоновано форми застосування спеціальних знань під час розслідування приховування злочинів, визначено особливості їхнього використання та сформульовано переліки типових питань, які можуть бути поставлені на вирішення за допомогою окремих судових експертиз.

9. Встановлено, що при розслідуванні приховування злочинів вибір видів судових експертиз в першу чергу зумовлений різновидом та локалізацією слідів, залишених приховувачем, які в свою чергу утворилися відповідно способам вчинення приховування злочинів.

10. Допит визначено як передбачену кримінальним процесуальним законом форму спілкування та заснований на психологічному контакті слідчого з допитуваним із використанням тактичних прийомів процес одержання показань про обставини, що мають значення для розслідування кримінального провадження.

11. Встановлено, що тактика допиту підозрюваного залежить від ситуацій, які мають місце під час його проведення, а саме конфліктні (дача неправдивих показань, відмова від дачі показань, зміна показань) та безконфліктні.

12. Тактичні особливості допиту свідків приховування злочинів визначаються їхньою поінформованістю про злочини, зв'язками із учасниками злочинів, зацікавленістю у результатах розслідування, умовами проведення допиту та ситуаціями допиту. Визначено такі групи свідків: 1) особи, які вчинили причинне кримінальне правопорушення; 2) особи з числа потерпілих причинного злочину; 3) особи з числа близьких родичів, членів сім'ї приховувача та особи, яка вчинила причинний злочин; 4) особи, які становлять близьке соціальне оточення приховувача та особи, яка вчинила причинне кримінальне правопорушення (друзі, коханці, колеги та інші); 5) особи з числа очевидців приховування злочину.

13. Одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб визначено як передбачену кримінальним процесуальним законом форму спілкування, що являє собою процес почергової дачі показань в присутності один одного декількох раніше допитаних осіб із числа підозрюваних, свідків, потерпілих щодо одних і тих же обставин кримінального провадження, який заснований на використанні слідчим, прокурором, слідчим суддею психологічного контакту чи впливу (застосування тактичних прийомів) відносно таких осіб, і передбачає аналіз та безперервне порівняння (зіставлення) інформації, що надходить, з метою усунення істотних протиріч та вирішення інших завдань, які мають значення для розслідування кримінального правопорушення.

Окреслені основні фактори, які визначають особливості тактики одночасного допиту при розслідуванні приховування злочинів: 1) розслідування приховування злочину в об'єднаному кримінальному провадженні з каузальним кримінальним правопорушенням; 2) наявність стійких соціальних зв'язків між особами, яких необхідно одночасно допитати; 3) наявність заінтересованості в результатах розслідування кримінального правопорушення у осіб, яких необхідно одночасно допитати; 4) наявність у окремих учасників слідчої (розшукової) дії правового імунітету.

14. Обґрунтовано пропозицію щодо вдосконалення назви такої слідчої (розшукової) дії, як слідчий експеримент, передбачений статтею 240 КПК України. Запропоновано вказану слідчу (розшукову) дію назвати слідчою перевіркою, яка охоплює собою два види даної слідчої (розшукової) дії – слідчий експеримент і перевірку показань на місці.

Розкриті особливості підготовки, проведення та фіксації слідчої перевірки.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Четвертак Д. Ю. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами органів внутрішніх справ при розслідуванні приховування злочинів / Д. Ю. Четвертак // [Теорія та практика судової експертизи і криміналістики](#). – 2014. – Вип. 14. – С. 140–145.

2. Четвертак Д. Ю. Криміналістична характеристика типових способів вчинення приховування злочинів / Д. Ю. Четвертак // [Право і суспільство](#). – 2015. – № 2. – С. 293–299.

3. Четвертак Д. Ю. Криміналістична характеристика осіб, які вчиняють приховування злочинів / Д. Ю. Четвертак // [Право і Безпека](#). – 2015. – № 2 (57). – С. 139–143.

4. Четвертак Д. Ю. Особливості тактики допиту свідків при розслідуванні приховування злочинів / Д. Ю. Четвертак // [Порівняльно-аналітичне право](#). – 2015. – № 6. – С. 331–335 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pap.in.ua/6_2015/101.pdf.

5. Четвертак Д. Характеристика обстановки вчинення приховування злочинів / Д. Четвертак // [Национальный юридический журнал: теория и практика](#). – Июнь 2015. – № 3. – С. 85–88.

6. Четвертак Д. Ю. Криміналістична характеристика приховування злочинів // [Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених : матеріали наук.-пркт. конф. \(Харків, 19 трав. 2014.\) / МВС України Харківський нац. ун-т внутр. справ](#). – Х. : ХНУВС, 2014. – С. 288–292.

7. Четвертак Д. Ю. Особливості допиту підозрюваних у вчиненні приховування злочинів // [Актуальні питання досудового розслідування та сучасні тенденції розвитку криміналістики : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 5 груд. 2014 р.](#) – Харків : ХНУВС, 2014 р. – С. 496–498.

8. Четвертак Д. Ю. Характеристика следовой картины укрывательства преступлений / Д. Ю. Четвертак // [Уголовный процесс и криминалистика: история и современность : Криминалистические чтения памяти заслуженного деятеля науки Республики Беларусь, доктора юридических наук, профессора Н. И. Порубова : материалы Междунар. науч.-практ. конф. \(Минск, 3 дек. 2015 г.\) : в 2 ч. / учреждение образования «Акад. М-ва внутр. дел Респ. Беларусь»](#). Ч. 2 / редкол.: М. П. Шруб (отв. ред.) [и др.]. – Минск : Академия МВД, 2015. – С. 259–265.

9. Четвертак Д. Ю. Слідчі помилки при розслідуванні приховування злочинів та шляхи їх усунення // [Міжнародне та національне законодавство: способи удосконалення : міжнар. наук.-практ. конф.](#)

3–4 квіт. 2015 р. – Дніпропетровськ : Юридичний факультет Дніпропетровський гуманітарного університету, 2015. – С. 208–210.

10. Четвертак Д. Ю. Окремі особливості проведення одночасного допиту двох чи більше раніше допитаних осіб під час розслідування приховування злочинів // Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених : матеріали наук.-пркт. конф. (Харків, 17 трав. 2016.) / МВС України Харківський нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2016. – С. 187–191.

АНОТАЦІЯ

Четвертак Д. Ю. Методика розслідування приховування злочинів. – *На правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. – Харківський національний університет внутрішніх справ.

У дисертації досліджені теоретичні та практичні аспекти розслідування приховування злочинів як виду кримінальних правопорушень, передбачених статтею 396 КК України. Розроблено структуру криміналістичної характеристики вказаного виду злочинів; охарактеризовано осіб, які приховують злочини; розроблена криміналістична класифікація типових способів вчинення приховування злочинів; окреслена типова обстановка вчинення приховування злочинів та надана характеристика приховуваних кримінальних правопорушень; визначені типові сліди приховування злочинів. Типізовано слідчі ситуації та відповідно їм визначено окремі завдання розслідування та засоби їх розв'язання на початковому етапі розслідування приховування злочинів; розроблені практичні рекомендації щодо удосконалення взаємодії слідчого із оперативними підрозділами органів внутрішніх справ; окреслені основні напрямки використання спеціальних знань. Розглянуто тактичні особливості допиту підозрюваного, допиту свідків, одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб, слідчого експерименту.

Ключові слова: приховування злочинів, криміналістична методика, криміналістична характеристика злочинів, кримінальне провадження, розслідування, слідчі ситуації, спеціальні знання, слідчі (розшукові) дії.

АННОТАЦИЯ

Четвертак Д. Ю. Методика расследования укрывательства преступлений. – *На правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 – уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность. – Харьковский национальный университет внутренних дел.

Диссертация представляет собой комплексное научное исследование методики расследования укрывательства преступлений, предусмотренные статьей 396 УК Украины. В работе содержится ряд теоретических положений и практических рекомендаций, которые сформулированы с учетом особенностей механизма совершения указанных преступлений, практики их расследования и содержат элементы научной новизны.

В диссертации разработана и раскрыта структура криминалистической характеристики указанного вида преступлений. Раскрыта связь укрывательства преступлений с уголовными правонарушениями, которые укрываются. На основе обобщения данных следственной и судебной практики раскрыта типовая характеристика лиц, укрывающих преступления. В работе предлагается криминалистическая классификация типичных способов совершения укрывательства преступлений, разработанная в зависимости от способа действия и объекта укрывательства. Охарактеризована типичная обстановка совершения укрывательства преступлений и дана характеристика уголовных правонарушений, которые укрываются. Определены типичные материальные и идеальные следы укрывательства преступлений.

Осуществлена типизация следственных ситуаций первоначального этапа расследования укрывательства и разработаны оптимальные им комплексы процессуальных действий следователя. Разработаны практические рекомендации по совершенствованию взаимодействия следователя с оперативными подразделениями органов внутренних дел. Установлены формы использования специальных знаний следователем при расследовании укрывательства преступлений, а также определены особенности проведения судебных экспертиз.

Определена специфика отдельных следственных (розыскных) действий в процессе расследования укрывательства преступлений, в том числе предложены типичные ситуации допроса подозреваемого, свидетелей и тактические приемы к ним.

Ключевые слова: укрывательства преступлений, криминалистическая методика, криминалистическая характеристика преступлений, уголовное производство, расследование, следственные ситуации, специальные знания, следственные (розыскные) действия.

SUMMARY

Chetvertak D. Y. Methods of Investigation of Concealment of Crimes. – Manuscript Copyright.

Thesis Research for Competition of an Academic Degree of Candidate of Legal Sciences under Specialty 12.00.09 – Criminal Procedure and Forensic Science; Forensic Examination; Operational-Investigative Activity. – Kharkiv National University of Internal Affairs.

Theoretical and practical aspects in respect of investigation of concealment of crimes as a type of criminal offenses under Article 396 of the Criminal Code of Ukraine are researched in thesis. The structure of a forensic characteristic of the mentioned type of crimes is developed; the characteristic of concealers is given; criminalistics classification of typical ways of committing concealment of crimes is developed and discovered; typical situation of concealment of crimes is characterized and characteristics of criminal offenses being concealed is given; typical traces of covering up crimes are determined. Typification of investigative situations is made and separate goals of investigation, as well as means of its settlement at the initial stage of investigation of concealment of crimes are determined therefor respectively; practical recommendations on improvement of cooperation of an investigator with operational subdivisions of internal affairs agencies are developed; principal directions of use of specialized knowledge are outlined. Tactical features of interrogation of a suspect, witnesses, simultaneous interrogation of two or more early interviewed persons, investigative experiment are considered.

Keywords: concealment of crimes, forensic methods, forensic characteristic of a crimes, criminal proceeding, investigation, investigative situations, specialized knowledge, investigative (search) activities.

Підписано до друку _____ 2016. Папір офсетний. Друк офсетний.
Формат 60×90/16. Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9.

Тираж 100 прим.

Видавець і виготовлювач

Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. Л. Ландау, 27, м. Харків, 61080.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.